

Edebî Sanatlar — Deneme

KPSS AI Coach · 09.09.2026 · 6 soru

Bir dönemin düşünsel iklimi, şiir ve düzyazının biçimlenişinde etkili olabilir. Bu etki, sanatçıların ortak duyarlıklar çevresinde toplanmasıyla bireysel tercihin ötesine taşınır. Böylece düşünce dünyasındaki değişim, edebiyat alanında ortak bir yönelim görünümü kazanır.

1. Bu parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin sanat üzerindeki etkisi akım olarak ortaya çıkar.
- B) Sanatın düşünce dünyası üzerindeki etkisi her dönemde belirleyici olur.
- C) Bireysel sanatçı tercihleri ortak yönelimleri bütünüyle ortadan kaldırır.
- D) Edebî yönelimler yalnızca şiirin biçim özelliklerinden doğar.
- E) Düşünsel değişimler edebiyat alanında hiçbir ortaklık oluşturmaz.

Bir çağın sanat anlayışı, yalnızca sanatçıların kişisel beğenileriyle açıklanamaz. Dönemin düşünsel ortamı, farklı sanatçıların benzer duyarlıklar geliştirmesine zemin hazırlayabilir. Bu ortaklık, edebiyat tarihinde belirli yönelimlerin belirginleşmesini sağlar.

2. Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin sanat üzerindeki etkisi akım olarak ortaya çıkar.
- B) Sanat anlayışı yalnızca sanatçıların kişisel beğenileriyle açıklanır.
- C) Düşünsel ortam farklı sanatçıları her zaman birbirinden uzaklaştırır.
- D) Edebiyat tarihindeki yönelimler yalnızca kişisel tercihlerle belirlenir.
- E) Ortak duyarlıklar sanat alanında belirgin hiçbir yönelim oluşturmaz.

Edebî bir yönelimin oluşumunda, sanatçıların benzer düşünsel kaynaklardan beslenmesi önemli bir etkidir. Aynı çağın sorunlarını ve değerlerini paylaşan sanatçılar, eserlerinde birbirine yaklaşan anlayışlar geliştirebilir. Bu yakınlık, tek tek eserlerin toplamından daha geniş bir sanat hareketinin doğmasına yol açar.

3. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefenin sanat üzerindeki etkisi akım olarak ortaya çıkar.
- B) Benzer düşünsel kaynaklar sanatçıları birbirinden tamamen uzaklaştırır.
- C) Sanat hareketleri yalnızca tek tek eserlerin toplamından oluşur.
- D) Aynı çağın değerleri sanatçıların eserlerine hiçbir biçimde yansımaz.
- E) Edebî yönelimlerin oluşumunda düşünsel kaynakların etkisi bulunmaz.

Bir edebiyat dönemini anlamak için o dönemdeki sanat eserlerini, onları çevreleyen düşünce ortamıyla birlikte değerlendirmek gerekir. Çünkü ortak bir dünya görüşü, farklı türlerde eser veren sanatçıların benzer estetik tavırlar geliştirmesine neden olabilir. Bu tavırlar zamanla belirli bir edebî yönelimin adı altında toplanabilir.

4. Bu parçadan çıkarılabilecek temel sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin sanat üzerindeki etkisi akım olarak ortaya çıkar.
- B) Edebiyat dönemleri çevrelerindeki düşünce ortamından bağımsız incelenmelidir.
- C) Ortak dünya görüşleri sanatçıların estetik tavırlarını her zaman farklılaştırır.
- D) Edebî yönelimler yalnızca tek bir türdeki eserlerle sınırlı kalır.
- E) Sanat eserleriyle düşünce ortamı arasında hiçbir ilişki kurulamaz.

Sanat anlayışındaki değişimleri yalnızca teknik yeniliklerle açıklamak eksik bir değerlendirme olur. Sanatçıların yaşadıkları çağdaki düşünsel dönüşümler, eserlerdeki ortak bakışın oluşmasına katkı sağlayabilir. Ortak bakış belirginleştğinde, bu dönüşüm edebiyat alanında tanınabilir bir yönelim hâline gelir.

5. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefenin sanat üzerindeki etkisi akım olarak ortaya çıkar.
- B) Sanat anlayışındaki değişimler yalnızca teknik yeniliklerle açıklanabilir.
- C) Düşünsel dönüşümler eserlerde ortak bir bakış oluşturabilir.
- D) Ortak bakışın belirginleşmesi edebî bir yönelim doğurabilir.
- E) Bir çağın düşünsel yapısı sanat anlayışını etkileyebilir.

Bir çağın “düşünce mirası”, o dönemdeki estetik üretimin yönünü etkileyebilir. Bu etki, tek bir sanatçının kişisel seçimi olarak kalmayıp farklı ürünlerde ortak bir anlayışa dönüştüğünde daha belirgin bir görünüm kazanır. Böylece dönemin felsefi birikimi, estetik alanda paylaşılan bir yöneliş biçiminde belirir. Bu oluşum, düşünce ile sanat arasındaki ilişkinin yalnızca bireysel tercihlerle açıklanamayacağını gösterir.

6. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanatın çağ düşüncesinden bütünüyle bağımsız geliştiğine
- B) Felsefî etkinin yalnız tek bir sanatçının kişisel seçimiyle sınırlanabildiğine
- C) Dönemin düşünce mirasının yalnız bilimsel metinlerde karşılık bulduğuna
- D) Estetik üretimin ortak anlayıştan uzak, birbirinden kopuk tercihlerle oluştuğuna
- E) Düşünsel çağ birikiminin yazın çevresinde ortak bir akımsal bütünlük kazandığına

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. A

5. B

6. E

Çözümler

1. Parça, dönemin düşünsel yapısının sanat alanında ortak bir yönelim oluşturduğunu belirtmektedir. Bu sonuç, felsefenin sanat üzerindeki etkisinin bir akım görünümü kazanmasıyla örtüşür. B seçeneği etki yönünü tersine çevirmekte, C, D ve E ise parçadaki ortak yönelim düşüncesini açıkça daraltmaktadır.
2. Parçanın bütününde, çağın düşünsel ortamının sanatçıları ortak duyarlıklarda buluşturduğu ve bunun belirli yönelimlere dönüştüğü anlatılmaktadır. Bu süreç, felsefenin sanat üzerindeki etkisinin akım biçiminde görünmesidir. Diğer seçenekler kişisel beğeniyi tek belirleyici sayarak parçanın temel düşüncesini tersine çevirmektedir.
3. Parçada ortak düşünsel kaynakların sanatçıların anlayışlarını yakınlaştırdığı ve bunun daha geniş bir sanat hareketi doğurduğu belirtilmektedir. Bu düşünce, felsefenin sanat üzerindeki etkisinin akım biçiminde görünmesiyle karşılanır. B, D ve E etkiyi reddeder; C ise parçadaki daha geniş hareket fikrini daraltır.
4. Parça, ortak dünya görüşünün farklı sanatçılarda benzer estetik tavırlar oluşturabildiğini ve bu tavırların edebî yönelim hâline gelebildiğini anlatmaktadır. Bu sonuç, felsefi etkinin sanat alanında akım olarak ortaya çıkmasıdır. B, D ve E ilişkiyi reddeder; C ise ortak etkinin sonucunu tersine çevirir.
5. Parça, sanat anlayışındaki değişimleri yalnızca teknik yeniliklerle açıklamanın eksik olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle B seçeneğindeki kesin ve tek nedenli yargı söylenemez. Diğer seçenekler, düşünsel dönüşümlerin ortak bakış ve edebî yönelim oluşturabileceği düşüncesiyle uyumludur.
6. Parçada çağın felsefi birikiminin estetik alanda ortak bir yönelişe dönüştüğü belirtilmektedir. Bu nedenle düşünsel birikimin yazın çevresinde ortak ve akımsal bir bütünlük kazanması çıkarımına ulaşılır. B seçeneği yanlıştır; etki tek sanatçının kişisel seçimiyle sınırlandırılmamış, farklı ürünlerde ortaklaşmıştır.